

Jak hledat kilogramy mléka navíc?

V Zemědělském družstvu Unčovice udělali několik zásadních změn, které dokázaly zvýšit meziroční dojivost zhruba o 700 litrů. V první řadě to byla změna výživářské firmy, organizace práce a zavedení pravidelných kontrolních dnů. K tomu se přidal lepší komfort ustájení zvířat, zlepšení práce na dojírně, péče o telata a v neposlední řadě péče o končetiny. A kýžené kilogramy mléka navíc jsou na světě.

Lukáš Rytina

Zemědělské družstvo Unčovice zaměstnává téměř 200 lidí a hospodář na 6200 ha na Hané, částečně také v CHKO Litovelské Pomoraví. Zabývá se jak živočišnou, tak rostlinnou výrobou, ale také výrobou energie v bioplynové stanici. V jeho čele stojí žena – předsedkyně družstva Ing. Milada Měšicová, vedoucím zootechnikem a krmivářem je Ing. Aleš Novák.

Základní sortiment plodin tvoří potravinářská pšenice (1800 ha), ječmen jarní (1220 ha), cukrovka (850 ha). Dalšími plodinami jsou řepka ozimá (700 ha), hrášek zelený určený pro konzervářské účely (160 ha), žito, ječmen ozimý a oves. Pro krmivářské účely se pěstuje na orné půdě asi 250 ha vojtěšky a 690 ha kukuřice, z níž je asi 190 ha konzervováno jako vlhké kukuřičné zrno.

Vlajkovou lodí živočišné výroby je produkce mléka. Na farmách Unčovice a Příkazy se chová nyní 800 holštýnských krav z převodného křížení. Denní dodávka do mlékárny byla v lednu 27,5 litru na ustájenou krávu, loni družstvo nadojilo o 780 tis. litrů více než v předcházejícím roce. Jeho cena klesla z průměru 9,40 Kč (v roce 2014) v lednu 2015 na 8,45 Kč za litr.

V Unčovicích stejně jako v Příkazech se dojí dvakrát denně na dojírnách Fullwood (kruh 15 míst, rybinová 2 x 10 míst). Ošetřovatelé dodržují standardní operační postupy, tak aby krávy nepoznaly, kdo je právě na směně.

Vzdělávání není nikdy dost

„S dojivostí jdeme nahoru – zatímco v roce 2014 vykazovala farma Unčovice v kontrole užítkovosti 9062 kg, v lednu 2015 to bylo již 9781 kg. Farma Příkazy zaznamenala podobný posun – množství mléka se za rok zvý-

Vlevo vedoucí zootechnik a krmivář Ing. Aleš Novák, vpravo poradce pro výživu firmy VVS Ing. Eduard Hanina

šilo z 8851 kg na 9524 kg. Jsme i nadále optimističtí – prvotelky nasazují na 35 litrech, takže průměrná dojivost půjde do budoucna ještě nahoru,“ konstatuje Aleš Novák a pokračuje: „Za vyšší užítkovosti stojí z velké míry optimalizace výživy. Od října roku 2013 jsme začali spolupráci s Ing. Eduardem Haninou z VVS Verměřovice, s. r. o. a MVDr. Václavem Osíčkou z partnerské společnosti Milkprogres – poradenství, s. r. o., kteří optimalizovali fázovou výživu našich dojnic. Velkým přínosem byla rovněž možnost se v minulém roce účastnit školení pořádaného firmou Milkprogres, a to konkrétně Řízení mléčné farmy, kterého se účastnili naši zootechnici spolu s předsedkyní družstva. Tímto došlo k podstatnému posunu v managementu našich farem. Zavedli jsme pravidelné měsíční kontrolní dny, zlepšili jsme práci na dojírně, opakovaně proškolili všechny zaměstnance a investovali do zlepšení welfare zvířat. Po rozjetí bioplynové stanice s výkonem 1 MW jsme své pomocí upravili staré matrace na boxy, kde steleme separátem, který prošel fermentací v 'bioplynce'. V produkční stáji tedy došlo k úpravě loží z matrací na separát a rozhodně je to ku prospěchu – zadní část pod vemeny

se dezinfikuje přípravkem na bázi vápence.“

Bioplynová stanice skotu nekonkuruje

„Bioplynová stanice je velmi úzce napojena na chov skotu a i s tímto záměrem byla postavena. Bioplynovou stanicí krmíme hnojem se slámostou, která je nařezána, kejdou, cukrováckými řízků, zbytky krmění, travními senážemi a samozřejmě i kukuřičnou siláží, ale zde se snažíme o co nejmenší podíl v krmné dávce. BPS je zde opravdovým přínosem a nijak nekonkuruje živočišné výrobě,“ hodnotí Aleš Novák.

Vedení zemědělského družstva dospělo k rozhodnutí ukončit výkrm býků, jehož bilance byla podle zootechnika téměř vždy v „červených číslech“. Nyní jsou telata samčího pohlaví prodávána v raném věku převážně do Nizozemska. Tím se snížila obsazenost teletníku na polovinu a jalovičkám se tak dostává lepšího komfortu i péče.

Dalším faktorem, který se podílí na zvýšení užítkovosti v ZD Unčovice, bylo vybudování nové brodicí vany na končetiny. Harmonogram péče o paznehty se snaží management změnit – zaškolit vlastní lidi a zvýšit frekvenci ze současných dvou

Bioplynová stanice, jejímž produktem je fermentovaný separát – stelivo do boxových loží produkční stáje

Foto Lukáš Rytina

ošetření na úpravu minimálně třikrát do roka.

Fázová výživa šetří náklady

Jak již bylo řečeno, za zvýšením užítkovosti stojí posun v managementu krmění a ve výpočtech krmných dávek. Fázová výživa je možná díky velikosti stáda a technickým možnostem ustájení – vytvořit dostatek sa-

vy šrot, bypassový sójový šrot – Amino+ a vlastní obilné šroty. „Výpočet krmné dávky je kalkulován na produkci mléka z metabolizovatelné energie a metabolizovatelného proteinu, kdy standardní pojetí hrubá energie a hrubý protein nejsou zásadní. V rámci krmné dávky vyhodnocujeme produkci a cenu krmné dávky z jednotlivých krmiv.

Přechod telat na rostlinnou výživu v teletníku s volným ustájením

Foto Lukáš Rytina

mostatných skupin. Přehánění není ani tak časté. Rozdělení stáda má podle výživáře Eduarda Haniny značný vliv na úsporu nákladů na krmiva, neboť nedochází k překrmění některých zvířat nebo skupin zvířat. Počítá se a míchá šest krmných dávek: rozdoj, vrchol laktace, střed laktace, konec laktace, stání na sucho a příprava na porod (tři týdny před porodem).

Krmná dávka „vrchol laktace“ je dimenzována na 37,5 litru, což v sušíně znamená 23,7 kg. V sušíně je 42 % koncentrátů, což je podle výživáře rozumná míra a svědčí o kvalitě objemných krmiv. Důležité je, že krávy jsou toto množství schopné sežrat. V dávce převládá kukuřičná siláž v poměru 3 : 1 s vojtěškovou siláží. Blízký cukrovar v Litovli je zdrojem řepných řízků, dále do této krmné dávky patří seno a sláma. Podstatnými složkami jsou kukuřice CCM, řepkový a sójový

šrot, bypassový sójový šrot – Amino+ a vlastní obilné šroty. Každá krmná dávka je kalkulována v reálných cenách,“ vysvětlil svůj postup výživář.

Analýza mléka a hodnocení objemných krmiv

Mléčný tuk byl v únoru kolem 4 % a bílkovina 3,38 %. Somatické buňky v průměru za podnik asi 170 tisíc. Močovina se snížila na optimálních 23 mg/100 ml. „Močovina v mléce představuje dusík, který kráva nezvládla metabolicky zpracovat, jednoduše jde o ukazatel hospodaření s dusíkatými látkami. Lze říci, že jsme ušetřili a velký podíl dusíkatých látek jde nyní do bílkovin mléka a pro vlastní metabolismus zvířat.

Nejproduktivnější skupiny – vrchol laktace a rozdoj dostávají sójový extrahovaný šrot doplněný o bypassový protein Amino+ a kyselinu palmitovou (C16).

Krmná dávka pro skupinu „příprava na porod“ je specifická tím, že má zakomponovány

aniontové soli, které lépe připravují organismus na hospodaření s vápníkem po otelení. Nedochází k metabolickému šoku a omezují se poporodní komplikace typu zadržného lůžka a metritid. Po otelení se osvědčilo podávání nápoje, který představuje zdroj minerálních látek a pohotové energie s propylenglykolem, který kráva přijímá dobrovolně,“ dodal zootechnik a přešel k hodnocení objemných krmiv: „Loňský rok byl specifický vlhkým pozdním létem, a když se mělo vjet do silážních kukuřic, stále pršelo. Nakonec to ale bylo ku prospěchu. Zrno v palicích fyziologicky dozrálo do vyšší zralosti než obvykle, takže mělo více škrobu. Rostlina ale zůstala zelená. I přestože se termín sklizně jen velice těžko odhadoval, výsledkem byla velice dobrá stravitelnost siláže s vyšším obsahem škrobu. Tím dosahujeme nyní vyššího produkčního potenciálu z objemu, než bylo v minulých letech obvyklé.

V plánu je nový kravín

„Na základě soustavného školení ošetřovatelů a každoměsíčních kontrolních dnů jsme mimo jiné optimalizovali postupy získávání mleziva. Soustředíme se na to, aby telata dostala po narození odpovídající množství mleziva pokud možno od vlastní matky. Ke kontrole slouží hladina celkové bílkoviny v krvi telat,“ vysvětlil Aleš Novák.

Plánem do budoucna je postavit v Unčovicích nový kravín a soustředit chov mléčných krav pouze na jednu farmu s navýšením počtu na 1000 dojnic. Na druhé farmě v Příkazech by měl být pouze odchov jalovic.

Odchovna jalovic na farmě v Unčovicích

Foto Lukáš Rytina

Kontakt na firmu:
VVS Verměřovice s. r. o.
Tel.: +420 775 755 175
E-mail: vvs@vvs.cz
www.vvs.cz